ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

F. G. JACOBS

της 24ης Νοεμβρίου 2005 [1]

1. Υπό ποιες προϋποθέσεις μπορεί ένα σήμα να καταχωρισθεί εντός κράτους μέλους εφόσον, στη γλώσσα άλλου κράτους μέλους, δεν έχει διακριτικό χαρακτήρα, αλλά απλώς δηλώνει ή περιγράφει το οικείο προϊόν;

2. Αυτό είναι κατ' ουσίαν το ερώτημα που υπέβαλε το Audiencia Provincial de Barcelona. Ανακύπτει επίσης το ζήτημα αν, υπό την προϋπόθεση ότι το σήμα μπορεί να καταχωρισθεί, ο δικαιούχος του μπορεί να το χρησιμοποιήσει για να εμποδίσει τις εισαγωγές του καλυπτομένου από το σήμα προϊόντος.

3. Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο της καταχωρίσεως στην Ισπανία του σήματος MATRATZEN, το οποίο σημαίνει «στρώματα» στα γερμανικά, προς διάκριση στρωμάτων και συναφών προϊόντων. [2]

Οι σχετικές κοινοτικές διατάξεις

4. Το άρθρο 28 ΕΚ ορίζει ότι οι ποσοτικοί περιορισμοί επί των εισαγωγών, καθώς και όλα τα μέτρα ισοδυνάμου αποτελέσματος, απαγορεύονται μεταξύ των κρατών μελών. Το άρθρο 30 ορίζει ότι το άρθρο 28 «δεν αντιτίθε[ται] στις απαγορεύσεις ή στους περιορισμούς εισαγωγών, εξαγωγών ή διαμετακομίσεων που δικαιολογούνται από λόγους [...] προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Οι απαγορεύσεις ή οι περιορισμοί αυτοί δεν δύνανται πάντως να αποτελούν ούτε μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ούτε συγκεκαλυμμένο περιορισμό στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών».

5. Η αιτιολογική σκέψη 7 της οδηγίας περί σημάτων [3] ορίζει τα εξής:

«ότι η πραγματοποίηση των στόχων οι οποίοι επιδιώκονται με την προσέγγιση προϋποθέτει ότι η απόκτηση και η διατήρηση του δικαιώματος επί του κατατεθέντος σήματος εξαρτάται, κατ' αρχήν, από τους

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Δεδομένου ότι η κύρια δίκη αφορά μάλλον αγαθά και όχι υπηρεσίες, το υποβαλλόμενο ερώτημα περιορίζεται αναλόγως. Η σχετική νομοθεσία όμως έχει εφαρμογή και στις υπηρεσίες.

3 — Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

ίδιους όρους σε όλα τα κράτη μέλη· [...] οι λόγοι απαραδέκτου ή ακυρότητας που αφορούν το ίδιο το σήμα [...] πρέπει να απαριθμούνται περιοριστικά».

6. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής:

«Δεν καταχωρίζονται ή, εάν έχουν καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα:

[...]

β) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα,

γ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης [...] ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας.»

7. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής:

«Ένα σήμα δεν καταχωρίζεται ή, αν έχει καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθεί άκυρο:

[...]

β) εάν, λόγω της ταυτότητάς του ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που τα δύο σήματα προσδιορίζουν, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού [...]»

8. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο β', επιτρέπει στον δικαιούχο σήματος να απαγορεύει σε τρίτους να χρησιμοποιούν στις εμπορικές συναλλαγές «σημείο για το οποίο, λόγω της ταυτότητας ή της ομοιότητάς του με το σήμα και της ταυτότητας ή της ομοιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών που καλύπτονται από το σήμα και το σημείο, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού, συμπεριλαμβανομένου και του κινδύνου συσχέτισης του σημείου με το σήμα [...]».

9. Το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', ορίζει ότι το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις εμπορικές συναλλαγές:

«ενδείξεις περί το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση [...] του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλα χαρακτηριστικά τους».

10. Ο κανονισμός για το κοινοτικό σήμα [4] είναι επίσης κρίσιμος για την παράλληλη δίκη η οποία αφορά το ίδιο ζήτημα που ανέκυψε όσον αφορά δύο σημεία των οποίων ζητήθηκε η καταχώριση ως κοινοτικών σημάτων και τα οποία περιέχουν τη λέξη Matratzen [5].

11. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα έχει την ίδια διατύπωση με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας περί σημάτων.

12. Το άρθρο 7, παράγραφος 2, ορίζει ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1 έχει εφαρμογή ακόμη και αν οι λόγοι απαραδέκτου υφίστανται μόνο σε τμήμα της Κοινότητας.

13. Το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα ορίζει ότι ένα σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση ως κοινοτικό σήμα αν ο δικαιούχος προγενέστερου εθνικού σήματος ασκήσει ανακοπή κατά της καταχωρίσεως και, «λόγω του ταυτοσήμου του ή της ομοιότητας με το προγενέστερο σήμα και του ταυτοσήμου ή της ομοιότητας των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσδιορίζουν τα δύο σήματα, υπάρχει κίνδυνος σύγχυσης του κοινού της εδαφικής περιοχής στην οποία απολαύει προστασίας το προγενέστερο σήμα. Ο κίνδυνος σύγχυσης περιλαμβάνει και τον κίνδυνο συσχέτισης με το προγενέστερο σήμα».

Η κύρια δίκη και το υποβληθέν ερώτημα

14. Η Matratzen Concord AG (στο εξής: Matratzen Concord), εταιρία συσταθείσα στη Γερμανία, ζήτησε να κηρυχθεί άκυρο το ισπανικό σήμα MATRATZEN το οποίο καταχωρίσθηκε το 1994, με δικαιούχο την Hukla Germany SA (στο εξής: Hukla), εταιρία συσταθείσα στην Ισπανία, για έπιπλα κάθε είδους και ιδίως «έπιπλα αναπαύσεως όπως κρεβάτια, καναπέδες-κρεβάτια, κρεβάτια εκστρατείας, λίκνα, ντιβάνια, αιώρες, κουκέτες, και φορητά λίκνα, μετατρεπόμενα έπιπλα, τροχούς για κρεβάτια και έπιπλα, κομοδίνα, καρέκλες, πολυθρόνες και σκαμνιά, υποστρώματα, αχυροστρωμνές, στρώματα και μαξιλάρια κεφαλής», με την αιτιολογία ότι η λέξη στην οποία συνίσταται εκφράζει έννοια γένους και μπορεί να

4 — Κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1).

5 — Βλ. περαιτέρω σημεία 18 έως 32 κατωτέρω.

προκαλέσει σύγχυση στους καταναλωτές ως προς τη «φύση, την ποιότητα, τα χαρακτηριστικά ή τη γεωγραφική προέλευση των προϊόντων ή υπηρεσιών» που έχει ως σκοπό να διακρίνει. Η αγωγή της Matratzen Concord για την ακύρωση του σήματος απορρίφθηκε. Η Matratzen Concord άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, ισχυριζόμενη ότι η παράνομη καταχώριση και χρήση του σήματος συνεπαγόταν περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

15. Το Juzgado de Primera Instancia No 22 de Barcelona έκρινε ότι η λέξη MATRATZEN δεν μπορεί να παραπλανήσει τους Ισπανούς καταναλωτές ως προς το προϊόν το οποίο έχει σκοπό να διακρίνει ούτε μπορεί να θεωρηθεί έννοια γένους, ανεξαρτήτως του πόσοι Γερμανοί υπήκοοι κατοικούν στην Ισπανία. Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά την ισπανική νομολογία, δεδομένου ότι οι προερχόμενες από ξένη γλώσσα λέξεις είναι αυθαίρετες, εκκεντρικές ή ιδιόρρυθμες, μπορούν να έχουν διακριτικό και όχι περιγραφικό χαρακτήρα και, συνεπώς, να καταχωρισθούν ως σήμα, εκτός αν, λόγω της ομοιότητάς τους με κάποια ισπανική λέξη, μπορεί να υποτεθεί ότι ο μέσος καταναλωτής είναι εξοικειωμένος με τη συνήθη έννοιά τους ή οι ξένες λέξεις έχουν αποκτήσει συγκεκριμένο εννοιολογικό περιεχόμενο στην εγχώρια αγορά.

16. Η Matratzen Concord άσκησε έφεση ενώπιον του Audiencia Provincial de Barcelona, το οποίο κρίνει ότι το καταχωρισμένο σήμα παρέχει στον δικαιούχο του τη δυνατότητα να περιορίσει ή να μειώσει την εισαγωγή στρωμάτων από γερμανόφωνες χώρες και, επομένως, να εμποδίσει την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, κατά παράβαση του άρθρου 28. Ως εκ τούτου, ζήτησε από το Δικαστήριο την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί του ζητήματος αν η καταχώριση σήματος μπορεί να προσβληθεί για τον λόγο αυτόν. Το ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου έχει ως εξής:

«Μπορεί το κύρος της καταχωρίσεως ενός σήματος σε κράτος μέλος να συνιστά συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, όταν το σήμα αυτό στερείται διακριτικού χαρακτήρα ή χρησιμοποιείται στο εμπόριο για να δηλώνει το προϊόν που το φέρει [...] στη γλώσσα άλλου κράτους μέλους, διαφορετική από την ομιλούμενη στο πρώτο κράτος μέλος, όπως μπορεί να είναι το ισπανικό σήμα "MATRATZEN" που διακρίνει στρώματα και σχετικά προϊόντα;»

17. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Matratzen Concord, η Hukla, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Επιτροπή. Δεν ζητήθηκε και δεν έγινε επ' ακροατηρίου συζήτηση.

Το κοινοτικό σήμα

18. Η Matratzen Concord υπήρξε επίσης διάδικος σε δύο αυτοτελείς ένδικες διαφορές με αντίδικο στο Γραφείο Εναρμονίσεως στο

πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ), οι οποίες ανέκυψαν κατόπιν της αιτήσεώς της για την καταχώριση δύο κοινοτικών σημάτων βάσει του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα. Τα σήματα των οποίων ζητήθηκε η καταχώριση ήσαν δύο εικονιστικά σήματα, το MATRATZEN MARKT CONCORD και το MATRATZEN CONCORD. Καθόσον είναι ουσιώδες για την υπό κρίση υπόθεση, το ιστορικό εκείνων των δικών, οι οποίες έχουν πλέον περατωθεί, έχει ως εξής.

19. Μεταξύ των προϊόντων για τα οποία ζητήθηκε η καταχώριση των σημάτων περιλαμβάνονταν τα εξής: «Στρώματα· στρώματα αέρος· κλίνες· μη μεταλλικές σχάρες· στρωματσόπανα· κλινοστρωμνές· [...] Κλινοσκεπάσματα· μαξιλαροθήκες· κλινοσέντονα· κλινοσκεπάσματα με πούπουλα· επενδύσεις· καλύμματα στρωμάτων· υπνόσακοι». Μετά τη δημοσίευση των αιτήσεων, η Hukla άσκησε ανακοπές βασιζόμενη στο καταχωρισμένο στην Ισπανία προγενέστερο σήμα της. Προς στήριξη της ανακοπής της, η Hukla βασίστηκε στον σχετικό λόγο απαραδέκτου της καταχωρίσεως τον οποίο προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού για το κοινοτικό σήμα, και συγκεκριμένα στην ύπαρξη κινδύνου συγχύσεως του κοινού μεταξύ των κοινοτικών σημάτων των οποίων ζητήθηκε η καταχώριση και του προγενέστερου εθνικού σήματος.

20. Το τμήμα ανακοπών του ΓΕΕΑ απέρριψε τις αιτήσεις ως προς τα προαναφερθέντα προϊόντα, κρίνοντας ότι υπήρχε τέτοιος κίνδυνος συγχύσεως.

21. Το δεύτερο τμήμα προσφυγών απέρριψε τις προσφυγές της Matratzen Concord. Κατ' ουσίαν, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι, στην Ισπανία, τα δύο επίμαχα σήματα θα θεωρούνταν παρόμοια και ότι, μεταξύ των διακρινομένων από τα δύο αυτά σήματα προϊόντων, ορισμένα ήσαν πανομοιότυπα και ορισμένα ήσαν κατά πολύ όμοια. Βάσει της αναλύσεως αυτής, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι υπήρχε κίνδυνος συγχύσεως, υπό την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', ως προς όλες τις κατηγορίες προϊόντων που αφορούσε η αίτηση.

22. Η Matratzen Concord άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου[6]. Προέβαλε κατ' ουσίαν δύο λόγους ακυρώσεως, αντλούμενους, αφενός, από την παράβαση του άρθρου 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', και, αφετέρου, από την παραβίαση της αρχής της ελεύθερη κυκλοφορίας των εμπορευμάτων

23. Πρώτον, ισχυρίστηκε ότι τα δύο επίδικα σήματα δεν ήσαν παρόμοια, αλλά, αντιθέτως κατά πολύ διαφορετικά. Το Πρωτοδικείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτόν.

24. Δεύτερον, η Matratzen Concord ισχυρίστηκε ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφο-

6 — Απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2002, υπόθεση T-6/01, Matratzen Concord κατά ΓΕΕΑ (Συλλογή 2002, σ. II-4335), και υπόθεση T-105/02, η οποία στη συνέχεια διαγράφηκε. Μόνον η προσφυγή της υποθέσεως T-6/01 εξετάζεται στην υπό κρίση υπόθεση.

ρίας των εμπορευμάτων, την οποία καθιερώνει το άρθρο 28 ΕΚ, παραβιάζεται οσάκις εθνικό σήμα το οποίο αποτελείται από λέξη η οποία είναι περιγραφική σε γλώσσα διαφορετική από τη γλώσσα του κράτους μέλους καταχωρίσεως μπορεί να προβληθεί για να απορριφθεί αίτηση καταχωρίσεως κοινοτικού σήματος το οποίο αποτελείται από ένα συνδυασμό περιγραφικών λέξεων και ένα διακριτικό στοιχείο, όπως είναι η λέξη «concord». Στο πλαίσιο αυτό, η Matratzen Concord ισχυρίστηκε ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου των σημάτων, δεδομένου ότι το προγενέστερο σήμα είναι περιγραφικό των οικείων προϊόντων σε μεγάλο τμήμα της Κοινότητας, δεν μπορούσε να καταχωρισθεί στην Ισπανία.

25. Το Πρωτοδικείο απέρριψε τον ισχυρισμό αυτόν, κυρίως για τους ακόλουθους δύο λόγους.

26. Πρώτον, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να καταχωρίζει, ως εθνικό σήμα, ένα σημείο το οποίο, στη γλώσσα άλλου κράτους μέλους, είναι περιγραφικό των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών και, συνεπώς, δεν μπορεί να καταχωρισθεί ως κοινοτικό σήμα: τέτοια καταχώριση δεν αποτελεί αφ' εαυτής εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων [7].

27. Δεύτερον, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο κανονισμός για το κοινοτικό σήμα, ορίζοντας ότι το αιτούμενο κοινοτικό σήμα δεν γίνεται δεκτό για καταχώριση εάν υπάρχει κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ του σήματος αυτού και προγενεστέρου σήματος καταχωρισμένου εντός κράτους μέλους, ανεξαρτήτως του αν το δεύτερο αυτό σήμα έχει περιγραφικό χαρακτήρα σε γλώσσα διαφορετική από τη γλώσσα του κράτους μέλους καταχωρίσεως, δεν συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών [8].

28. Η Matratzen Concord άσκησε αναίρεση ενώπιον του Δικαστηρίου.

29. Η Matratzen Concord ισχυρίστηκε, πρώτον, ότι το Πρωτοδικείο, ερμηνεύοντας την έννοια της ομοιότητας κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 40/94, δεν εκτίμησε συνολικώς, όπως απαιτεί η νομολογία του Δικαστηρίου, τον κίνδυνο συγχύσεως του κοινού, λαμβάνοντας υπόψη όλους τους παράγοντες που ασκούν επιρροή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Το Δικαστήριο απέρριψε τον λόγο αυτόν αναιρέσεως ως προδήλως αβάσιμο.

30. Η Matratzen ισχυρίστηκε, δεύτερον, ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε νομικό σφάλμα διαπιστώνοντας ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων δεν απα-

7 — Σκέψη 54.

8 — Σκέψη 60.

γορεύει σε κράτος μέλος να καταχωρίζει, ως εθνικό σήμα, ένα σημείο το οποίο, στη γλώσσα άλλου κράτους μέλους, είναι περιγραφικό των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών. Εν προκειμένω, η ανακοπή που ασκήθηκε κατά του σήματος του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση, με την αιτιολογία ότι το σήμα αυτό ήταν παρόμοιο προς καταχωρισθέν στην Ισπανία προγενέστερο σήμα, το οποίο, στη Γερμανία, ήταν περιγραφικό των σχετικών προϊόντων, αποτελούσε συγκεκαλυμμένο περιορισμό του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου, υπό την έννοια του άρθρου 30 ΕΚ.

31. Το Δικαστήριο έκρινε τα εξής:

«Κατά παγία νομολογία, στο πλαίσιο της εφαρμογής της αρχής της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, η Συνθήκη ΕΚ δεν θίγει την ύπαρξη των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται από τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους περί βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, αλλά περιορίζει απλώς, αναλόγως των περιστάσεων, την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 1976, 119/75, Terrapin, Συλλογή τόμος 1976, σ. 383, σκέψη 5, και της 22ας Ιανουαρίου 1981, 58/80, Dansk Supermarked, Συλλογή 1981, σ. 181, σκέψη 11).

Το άρθρο 30 ΕΚ επιτρέπει τις παρεκκλίσεις από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων μεταξύ των κρατών μελών μόνο στο μέτρο που αυτές δικαιολογούνται από τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που συνιστούν το ειδικό αντικείμενο της οικείας βιομηχανικής ιδιοκτησίας. Συναφώς, η ουσιώδης λειτουργία του σήματος συνίσταται στην παροχή στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη της εγγυήσεως ότι το προϊόν που φέρει το σήμα έχει συγκεκριμένη προέλευση, με το να του δίδει τη δυνατότητα να διακρίνει το προϊόν αυτό, χωρίς κίνδυνο συγχύσεως, από προϊόντα άλλης προελεύσεως. Επομένως, το δικαίωμα του δικαιούχου του σήματος να αντιτάσσεται σε κάθε χρησιμοποίηση του σήματος αυτού ικανή να αλλοιώσει την εγγύηση προελεύσεως, νοούμενη κατά τα ανωτέρω, ανάγεται στο ειδικό αντικείμενο του δικαιώματος επί του σήματος, του οποίου η προστασία μπορεί να δικαιολογήσει παρεκκλίσεις από την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1996, C-427/93, C-429/93 και C-436/93, Bristol-Myers Squibb κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-3457, σκέψη 48, και της 23ης Απριλίου 2002, C-143/00, Boehringer Ingelheim κ.λπ., Συλλογή 2002, σ. I-3759, σκέψεις 12 και 13).

Έτσι, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας με τις σκέψεις 54 και 56 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων δεν απαγορεύει σε κράτος μέλος να καταχωρίσει, ως εθνικό σήμα, ένα σημείο το οποίο, στη γλώσσα άλλου κράτους μέλους, είναι περιγραφικό των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών ούτε στον δικαιούχο ενός τέτοιου σήματος να αντιτάσσεται, οσάκις υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ αυτού του εθνικού σήματος και ενός σημείου του οποίου ζητείται η καταχώριση ως κοινοτικού σήματος, στην καταχώριση του σημείου αυτού, δεν έσφαλε ως προς τους σκοπούς των νομοθετικών διατάξεων στις οποίες αναφέρονται οι σκέψεις 40 και 41 της παρούσας διατάξεως και, στη συνέχεια, ερμήνευσε ορθώς τις διατάξεις αυτές.

Συνεπώς, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμος[9].»

32. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως ως προδήλως αβάσιμη[10].

35. Η Hukla ισχυρίζεται ότι το MATRATZEN καταχωρίσθηκε εγκύρως ως ισπανικό σήμα μετά από πλήρη εξέταση σύμφωνα με τον εθνικό νόμο για τη μεταφορά της οδηγίας περί σημάτων στο εσωτερικό δίκαιο. Η λέξη δεν σημαίνει τίποτε στα Ισπανικά ούτε σε καμία από τις άλλες επίσημες γλώσσες της Ισπανίας· εν πάση περιπτώσει, δηλώνει ένα μόνον από τα διάφορα προϊόντα για τα οποία έχει καταχωρισθεί το σήμα.

Νομική εκτίμηση

33. Υπενθυμίζεται ότι το κρίσιμο ζήτημα στην υπό κρίση υπόθεση έγκειται κατ' ουσίαν στο αν ένα σήμα μπορεί να καταχωρισθεί εντός κράτους μέλους αν δηλώνει ή περιγράφει το οικείο προϊόν στη γλώσσα άλλου κράτους μέλους.

34. Η Matratzen Concord ισχυρίζεται ότι η καταχώριση της λέξεως MATRATZEN ως ισπανικού σήματος παρέχει στην Hukla αδικαιολόγητο μονοπώλιο, εντός της Ισπανίας, του ονόματος ενός προϊόντος στα γερμανικά, σκοπός και αποτέλεσμα του οποίου είναι να εμποδίζονται οι εισαγωγές όλων των ειδών στρωμάτων πλην των δικών της από τις γερμανόφωνες χώρες στην Ισπανία. Κατά συνέπεια, η Matratzen Concord προτείνει να δοθεί καταφατική απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα.

36. Το Ηνωμένο Βασίλειο ισχυρίζεται ότι μια λέξη η οποία περιγράφει προϊόντα στη γλώσσα ενός κράτους μέλους μπορεί κατ' αρχήν να καταχωρισθεί εγκύρως εντός άλλου κράτους μέλους για τα προϊόντα αυτά. Ωστόσο, πρέπει να καταβάλλεται προσοχή κατά την εκτίμηση του αν τούτο ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι συναλλασσόμενοι που ασχολούνται με το ενδοκοινοτικό εμπόριο δεν εμποδίζονται να χρησιμοποιούν λέξεις στη γλώσσα κράτους μέλους. Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', αρκεί ότι η λέξη *μπορεί* να χρησιμεύει στο εμπόριο ως περιγραφή των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών. Το «εμπόριο», υπό την έννοια αυτή περιλαμβάνει τις εισαγωγές· επιπλέον, πρέπει να τεκμαίρεται η ύπαρξη κάποιου επιπέδου ενδοκοινοτικού εμπορίου. Οι αρμόδιες για τα σήματα εθνικές αρχές πρέπει να εκτιμούν κατά πόσον είναι πιθανόν ένα σήμα να χρησιμοποιείται στο εμπόριο στο κράτος μέλος εντός του οποίου ζητείται η καταχώριση για να δηλώνει τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών αυτών. Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός του περιγραφικού χαρακτήρα του σήματος, η έκταση του ενδοκοινοτικού εμπορίου των οικείων αγαθών ή υπηρεσιών, κάθε ιδιαίτερο χαρα-

9 — Σκέψεις 40 έως 43.

10 — Διάταξη C-3/03 P (Συλλογή 2004, σ. I-3657).

κτηριστικό του οικείου τομέα και το αν η εν λόγω γλώσσα ομιλείται από την πλειονότητα ή από μειονότητα των ενδιαφερομένων καταναλωτών ή συναλλασσομένων στο κράτος μέλος εντός του οποίου ζητείται η καταχώριση.

37. Η Επιτροπή διακρίνει μεταξύ του κύρους της καταχωρίσεως ενός σήματος και της μεταγενέστερης ασκήσεως των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα. Οι διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών δεν θίγουν το *υποστατό* των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, αλλά απλώς περιορίζουν την *άσκησή* τους [11]. Το γεγονός και μόνον της καταχωρίσεως ενός σήματος δεν μπορεί από μόνο του να ισοδυναμεί με περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των αγαθών. Ο περιορισμός αυτός μπορεί να απορρέει μόνον από τη μεταγενέστερη άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει η καταχώριση στον δικαιούχο του σήματος. Το γεγονός ότι η καταχωρισθείσα ως σήμα εντός του κράτους μέλους Α λέξη αποτελεί περιγραφικό όρο εντός του κράτους μέλους Β δεν αποκλείει τη χρήση των δικαιωμάτων που απονέμει το σήμα για τη διαφύλαξη της κύριας λειτουργίας του. Η ερμηνεία αυτή συνάδει προς τη διάταξη του Δικαστηρίου επί της αναιρέσεως της Matratzen Concord. Η Επιτροπή προσθέτει ότι τούτο δεν σημαίνει ωστόσο ότι οι επιχειρήσεις του κράτους μέλους Β δεν μπορούν να χρησιμοποιούν τον όρο εντός του κράτους μέλους Α [12].

38. Οι ανωτέρω συνοψισθείσες παρατηρήσεις εμφαίνουν ότι, μολονότι το υποβληθέν ερώτημα αφορά μόνον το αν ένα σήμα όπως το επίμαχο μπορεί να καταχωρισθεί εγκύρως, η υπόθεση εγείρει επίσης το ζήτημα αν ο δικαιούχος ενός τέτοιου σήματος μπορεί, υπό την προϋπόθεση ότι διαπιστώνεται ότι αυτό έχει εγκύρως καταχωρισθεί, να το χρησιμοποιήσει για να εμποδίσει τις εισαγωγές των προϊόντων τα οποία το εν λόγω σήμα δηλώνει ή περιγράφει. Ως εκ τούτου, θα εξετάσω αμφότερα τα ζητήματα.

Κύρος της καταχωρίσεως

39. Το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν ένα σήμα μπορεί να καταχωρισθεί εγκύρως εντός του κράτους μέλους Α για συγκεκριμένο προϊόν, εφόσον η λέξη αυτή δηλώνει ή περιγράφει το προϊόν στη γλώσσα του κράτους Β, ή αν, αντιθέτως, η καταχώριση του σήματος αυτού είναι παράνομη διότι συνιστά συγκεκαλυμμένο περιορισμό του μεταξύ κρατών μελών εμπορίου, που αντιβαίνει στα άρθρα 28 και 30 ΕΚ.

40. Δεδομένου ότι η οδηγία περί σημάτων ρυθμίζει περιοριστικά τους λόγους ακυρότητας ενός σήματος [13], υπό το πρίσμα αυτής

11 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 1976, 119/75, Terrapin (Συλλογή τόμος 1976, σ. 383), και της 22ας Ιανουαρίου 1981, 58/80, Dansk Supermarked (Συλλογή 1981, σ. 181).

12 — Βλ., περαιτέρω, σημεία 60 και 61 κατωτέρω, τα οποία απηχούν τους ισχυρισμούς της Επιτροπής.

13 — Βλ. αιτιολογική σκέψη 7, προπαρατεθείσα στο σημείο 5.

της οδηγίας πρέπει να εκτιμηθεί αρχικώς το υποβληθέν ερώτημα. Η οδηγία δεν μπορεί, ωστόσο, νομίμως, να σκοπεί στη δικαιολόγηση των εμποδίων στο ενδοκοινοτικό εμπόριο πέραν των ορίων που θέτουν οι κανόνες της Συνθήκης. Είναι σαφές ότι η απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος ισχύει όχι μόνο για τα εθνικά μέτρα, αλλά και για τα μέτρα που θεσπίζουν τα κοινοτικά όργανα [14].

41. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', της οδηγίας περί σημάτων απαγορεύουν την καταχώριση, αντιστοίχως, των «σημ[άτων] που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα» και των «σημ[άτων] που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης [...] ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας». Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, μπορεί να λεχθεί απλούστερα ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', έχει εφαρμογή οσάκις το σήμα αποτελείται από μια λέξη που δηλώνει ή περιγράφει τα οικεία προϊόντα.

42. Δεδομένου ότι έχει νομολογηθεί παγίως ότι ένα λεκτικό σήμα το οποίο δηλώνει ή περιγράφει τα οικεία προϊόντα, υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', στερείται οπωσδήποτε, εξ αυτού του λόγου, διακριτικού χαρακτήρα ως προς τα ίδια προϊόντα, υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β' [15], επομένως δεν θεωρώ αναγκαίο να εξετάσω αυτοτελώς το ζήτημα υπό το πρίσμα του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Σημειωτέον ωστόσο ότι κανένας από τους μετέχοντες στη διαδικασία που υπέβαλαν παρατηρήσεις δεν επικαλέσθηκε το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β'.

43. Όσον αφορά το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι η διάταξη αυτή «επιδιώκει ένα σκοπό γενικού συμφέροντος, που επιβάλλει να μπορούν τα σημεία ή οι ενδείξεις που περιγράφουν τις κατηγορίες προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες ζητείται η καταχώριση να χρησιμοποιούνται ελεύθερα από όλους» [16].

44. Ειδικότερα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η αρμόδια αρχή, όταν προβαίνει σε εκτίμηση βάσει της διατάξεως αυτής, πρέπει «να κρίνει αν σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση συνιστά σήμερα, κατά την αντίληψη των ενδιαφερομένων κύκλων, περιγραφή των χαρακτηριστικών των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών ή αν μπορεί ευλόγως να πιθανολογηθεί ότι τούτο μπορεί να συμβεί στο μέλλον» [17]. Το Δικαστήριο έδωσε περαιτέρω τον ορισμό «των ενδιαφερομένων κύκλων», υπό την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ως

14 — Βλ. την απόφαση της 20ής Μαΐου 2003, C-469/00 Ravil (Συλλογή 2003, σ. I-5053, σκέψη 86), και τις παρατιθέμενες υποθέσεις, όσον αφορά δε ιδίως την οδηγία περί σημάτων, την απόφαση Bristol-Myers Squibb, προπαρατεθείσα στη σκέψη 31, σκέψη 36.

15 — Αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2004, C-363/99, Koninklijke KPN Nederland (Συλλογή 2004, σ. I-1619, σκέψη 86), και C-265/00, Campina Melkunie (Συλλογή 2004, σ. I-1699, σκέψη 19).

16 — Βλ., επί παραδείγματι, την απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-108/97 και C-109/97, Windsurfing Chiemsee (Συλλογή 1999, σ. I-2779, σκέψη 25).

17 — Koninklijke KPN Nederland, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 56.

«των συναλλασσομένων και του μέσου καταναλωτή αυτής της κατηγορίας προϊόντων, εντός της επικράτειας για την οποία ζητείται η καταχώριση» [18]. Ο «μέσος καταναλωτής» τεκμαίρεται ότι έχει τη «συνήθη πληροφόρηση και εύλογη προσοχή» [19].

45. Επομένως, συνάγεται ότι η εκτίμηση του αν ένα σήμα εμπίπτει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας πρέπει να πραγματοποιείται λαμβάνοντας ως σημείο αναφοράς τους μέσους καταναλωτές (και, ενδεχομένως, τους ενδιαμέσους όπως είναι οι εισαγωγείς και οι έμποροι χονδρικής πωλήσεως) των οικείων προϊόντων ή υπηρεσιών στην επικράτεια για την οποία ζητείται η καταχώριση του σήματος. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, το ζήτημα είναι αν, κατά την αντίληψη αυτών των καταναλωτών και ενδιαμέσων, το λεκτικό σήμα δηλώνει ή περιγράφει τα προϊόντα καθαυτά.

46. Επομένως, όταν η αρμόδια αρχή του κράτους μέλους Α εξετάζει αν μια λέξη η οποία, στη γλώσσα του κράτους μέλους Β, δηλώνει ή περιγράφει τα εν λόγω προϊόντα, μπορεί να καταχωρισθεί εγκύρως ως σήμα εντός του κράτους μέλους Α, πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αντίληψη των μέσων καταναλωτών (και, ενδεχομένως, των ενδιαμέσων) των προϊόντων αυτών στο κράτος μέλος Α και όχι την αντίληψη των προσώπων αυτών στο κράτος μέλος Β.

47. Πάντως, τούτο δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι μια αρμόδια για τα σήματα εθνική αρχή δεν πρέπει ποτέ να λαμβάνει υπόψη της την έννοια ενός λεκτικού σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση, η οποία απορρέει από γλώσσα που δεν είναι η γλώσσα του κράτους μέλους εντός του οποίου ζητείται η καταχώριση. Δεδομένου ότι η αρχή αυτή οφείλει να πραγματοποιεί την εκτίμησή της βάσει της αντιλήψεως των μέσων καταναλωτών και εμπόρων του οικείου προϊόντος εντός του κράτους μέλους αυτού, πρέπει επίσης να εξετάζει αν τα πρόσωπα αυτά όντως κατανοούν τη λέξη αυτή [20].

48. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι «η εξέταση που πρέπει να γίνεται όταν ζητείται η καταχώριση δεν πρέπει να είναι ακροθιγής, [αλλά] η εξέταση αυτή πρέπει να είναι αυστηρή και πλήρης για να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη καταχώριση σημάτων» [21]. Ειδικότερα, η αρμόδια αρχή που καλείται να εφαρμόσει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, «οφείλει να καθορίζει, σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητείται η καταχώριση, κατόπιν ακριβούς εξετάσεως όλων των σχετικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν την πιο πάνω αίτηση και, μεταξύ άλλων, υπό το φως του [...] γενικού συμφέροντος [που έγκειται συγκεκριμένα

18 — Windsurfing Chiemsee, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 16, σκέψη 29.

19 — Koninklijke KPN Nederland, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψη 77.

20 — Βλ. επίσης τα σχόλια του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo στην υπόθεση Koninklijke KPN Nederland, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σημείο 41 των προτάσεων που αναπτύχθηκαν στις 31 Ιανουαρίου 2002: «πρέπει να ληφθεί υπόψη όχι τόσο το αν ο εν λόγω καταναλωτής ομιλεί τη γλώσσα στην οποία συντάχθηκε το σημείο, αλλά μάλλον το αν, ανεξαρτήτως του γλωσσικού καθεστώτος της εν λόγω επικράτειας, είναι εύλογο να αναμένεται από τον καταναλωτή που λαμβάνεται ως σημείο αναφοράς να εντοπίσει στο σημείο ένα μήνυμα που μπορεί να χαρακτηρισθεί σε σχέση με τα σημεία β΄, γ΄ ή δ΄, του άρθρου 3, παράγραφος 1».

21 — Απόφαση της 6ης Μαΐου 2003, C-104/01 Libertel (Συλλογή 2003, σ. I-3793, σκέψη 59).

στο ότι σημεία εμπίπτοντα στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', πρέπει να είναι διαθέσιμα για όλους και να μην μπορούν να καταχωρισθούν], αν ο λόγος απαραδέκτου της καταχωρίσεως τον οποίο προβλέπει η διάταξη αυτή εφαρμόζεται εν προκειμένω»[22].

49. Περαιτέρω, και όπως ισχυρίζεται η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, προκειμένου ένα σημείο να εμπίπτει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', αρκεί ότι «*μπορεί* να χρησιμεύσει στο εμπόριο[23]» για να δηλώνει τα οικεία προϊόντα ή τις οικείες υπηρεσίες.

50. Αν το σήμα δηλώνει ή περιγράφει το οικείο προϊόν σε γλώσσα η οποία, μολονότι δεν είναι η γλώσσα του κράτους μέλους εντός του οποίου ζητείται η καταχώριση, γίνεται παρά ταύτα κατανοητή από σημαντικό μέρος των ενδιαφερομένων εμπόρων και καταναλωτών του προϊόντος, νομίζω ότι ο σκοπός γενικού συμφέροντος του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', θα επέβαλλε να μην επιτραπεί η καταχώριση.

51. Θεωρώ ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση των σημάτων που συνίστανται σε λέξεις οι οποίες, σε άλλη γλώσσα, περιγράφουν ή δηλώνουν τα καλυπτόμενα προϊόντα, η ερμηνεία αυτή αποτελεί πιο προσήκοντα γνώμονα απ' ό,τι μέσος συναλλασσόμενος ή καταναλωτής. Συνάδει επίσης προς την πρακτική ορισμένων τουλάχιστον υπηρεσιών καταχωρίσεως σημάτων[24].

52. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, επί παραδείγματι, λέξεις γλωσσών «τις οποίες είναι πιθανό να γνωρίζει ένας ευλόγως μεγάλος (και αυξανόμενος) αριθμός κατοίκων του Ηνωμένου Βασιλείου» δεν μπορούν να καταχωρισθούν, εφόσον η μετάφρασή τους στα αγγλικά δεν θα μπορούσε να καταχωρισθεί. Λέξεις άλλων, λιγότερο γνωστών γλωσσών μπορούν να καταχωρισθούν, εκτός αν η οικεία χώρα φημίζεται για κάποιο από τα καλυπτόμενα αγαθά. Λέξεις γλωσσών τις οποίες ομιλούν αρκετά μεγάλες μειονότητες των κατοίκων του Ηνωμένου Βασιλείου δεν μπορούν να καταχωρισθούν αν υπάρχει πιθανότητα τα αγαθά να προορίζονται για το αγοραστικό κοινό της οικείας εθνότητας[25]. Στο Βέλγιο, στη Γερμανία και στις Κάτω Χώρες υπάρχει επίσης νομολογία περί του ότι το ουσιώδες κριτήριο είναι αν ο όρος σε μια άλλη γλώσσα γίνεται κατανοητός από

22 — Απόφαση της 8ης Απριλίου 2003, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-53/01 έως C-55/01, Linde (Συλλογή 2003, σ. I-3161, σκέψη 75). Βλ., επίσης, Koninklijke KPN Nederland, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 15, σκέψεις 29 έως 37 της αποφάσεως και σημεία 41 και 42 των προτάσεων που αναπτύχθηκαν στις 31 Ιανουαρίου 2002.

23 — Η υπογράμμιση δική μου.

24 — Αν και όχι όλων: κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2003, C-191/01 P, ΓΕΕΑ κατά Wrigley (DOUBLEMINT) (Συλλογή 2003, σ. I-12447), ο εκπρόσωπος του ΓΕΕΑ «υπογράμμισε [ότι] πολλά εθνικά γραφεία σημάτων δεν λαμβάνουν υπόψη τη σημασία λέξεων προερχομένων από ξένη γλώσσα οσάκις εξετάζουν αίτηση για την [καταχώριση] εθνικού σήματος» (σημείο 89 των προτάσεών μου).

25 — Σύνοψη από το παράρτημα IV (Πολύγλωσσα Σήματα: Πρακτική και Διαδικασία του Γραφείου Σημάτων) του ενημερωτικού εγγράφου της Παγκόσμιας Οργανώσεως Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας (World Intellectual Property Oganization, στο εξής: WIPO) με τον τίτλο «Internationalised Domain Names — Intellectual Property Considerations» («Ονόματα τομέα που κατέστησαν διεθνή: Ζητήματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας»), καταρτισθέντος για το κοινό συμπόσιο της Διεθνούς Ενώσεως Τηλεπικοινωνιών (International Telecommunication Union, στο εξής: ITU) και WIPO που αφορούσε τις πολύγλωσσες ονομασίες τομέων (2001), διαθέσιμο στη διεύθυνση http://arbiter.wipo.int/domains/internationalized/.

τον καταναλωτή προς τον οποίο απευθύνεται το προϊόν. [26]

53. Η κατάσταση είναι παρόμοια σε ορισμένα συστήματα εκτός Ευρωπαϊκής Ενώσεως, επί παραδείγματι στην Αυστραλία, στον Καναδά και στις Ηνωμένες Πολιτείες. [27] Ωστόσο, μπορεί να θεωρηθεί ότι υπήρχε μεγαλύτερη ανάγκη ευαισθησίας προς τις άλλες γλώσσες εντός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, δεδομένης ιδίως της σπουδαιότητας που προσδίδει η Ένωση στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, αφενός, και στην ενιαία αγορά, αφετέρου.

54. Τα ζητήματα που ανέκυψαν στην κύρια δίκη καθιστούν εμφανές ότι, σε μια αγορά 452 εκατομμυρίων καταναλωτών, πολλοί από τους οποίους μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι καταλαβαίνουν γλώσσες διαφορετικές από αυτήν που ομιλείται κυρίως στη χώρα όπου κατοικούν [28], μια επιφορτισμένη με τα σήματα εθνική αρχή πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική όταν εκτιμά τη δυνατότητα καταχωρίσεως σημείου που συνίσταται σε μια λέξη ξένης γλώσσας η οποία δηλώνει ή περιγράφει τα εν λόγω προϊόντα. Κατά τη γνώμη μου, μια πρακτική η οποία αυτομάτως υποθέτει ότι τέτοια σημεία είναι μάλλον «εκκεντρικά» παρά περιγραφικά δεν αντικατοπτρίζει πλέον τις επιταγές της νομολογίας του Δικαστηρίου: σε ορισμένες περιπτώσεις, αναλόγως του οικείου κράτους μέλους και των γλωσσών περί των οποίων πρόκειται, μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι ένα σημαντικό ποσοστό των συναλλασσομένων και των καταναλωτών δεν έχει καμία δυσχέρεια κατανοήσεως της λέξεως. Στην υπόθεση αυτή, η καταχώριση δεν επιτρέπεται από το άρθρο 3, παράγραφο 1, στοιχείο γ'.

55. Όπως, προκύπτει από την πρακτική που ακολουθούν ορισμένες αρχές, δεν υπάρχουν ανυπέρβλητες δυσχέρειες όταν οι ενδιαφερόμενοι δεν γνωρίζουν οι ίδιοι τη σχετική γλώσσα, ιδίως δεδομένου ότι η πρόσβαση σε ηλεκτρονικά λεξικά που έχει καταστεί δυνατή από τη σύγχρονη τεχνολογία καθιστά δυνατή την αναζήτηση των μεταφράσεων [29].

26 — Βλ., επί παραδείγματι, την απόφαση Lipton κατά Sara Lee [2002] ETMR 1073 (Cour de Cassation, Βρυξέλλες), Matsushita Electric Works [2000] ETMR 962, απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών του ΓΕΕΑ, στην οποία παρατίθεται η νομολογία του Bundespatentgericht, και BVBA Management Training en Consultancy, απόφαση του Hof van Beroep te Brussel της 3ης Ιουνίου 2005, επί προσφυγής κατά αποφάσεως του Γραφείου Σημάτων της Benelux αφορώσας αίτηση καταχωρίσεως σήματος στις Κάτω Χώρες. Προφανώς, το Γραφείο Σημάτων της Benelux είναι της γνώμης, ως προς το συναφές ζήτημα της κτήσεως διακριτικού χαρακτήρα δια της χρήσεως, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 3, της οδηγίας περί σημάτων, ότι είναι ουσιώδης η αντίληψη του ενδιαφερομένου κοινού στο Βέλγιο, στο Λουξεμβούργο και στις Κάτω Χώρες· το ζήτημα αν οι γλωσσικές περιφέρειες της Benelux πρέπει να λαμβάνονται ειδικώς υπόψη έχει υποβληθεί με προδικαστικό ερώτημα στην κρίση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-108/05, Bovemij Verzekeringen. Βλ. επίσης την άποψη του Πολωνικού Γραφείου Σημάτων στην υπόθεση Tong Yang Confectionary Corporation [2002] ETMR 219.

27 — Βλ. την πηγή που παρατίθεται στην υποσημείωση 25.

28 — Στην πρόσφατη δημοσκόπηση Eurobarometer με θέμα *Europeans and Languages* (Ευρωπαίοι και Γλώσσες, δημοσιευθείσα στον Σεπτέμβριο του 2005) οι μισοί από όσους απάντησαν (πολίτες της ΕΕ που κατοικούν εντός της ΕΕ, αν και όχι απαραιτήτως στο κράτος μέλος της ιθαγενείας τους, ηλικίας 15 ετών και άνω) δήλωσαν ότι ομιλούν τουλάχιστον μία γλώσσα εκτός από τη μητρική τους σε επίπεδο συζητήσεως. Το ποσοστό των Ευρωπαίων οι οποίοι μπορούν να καταλάβουν γλώσσες διαφορετικές από τη μητρική τους θα είναι αναπόφευκτα ακόμη υψηλότερο.

29 — Επί παραδείγματι, στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν επιτράπηκε η προστασία σημάτων οι οποίοι περιείχαν: i) τη λέξη «halush-ka», που αποτελεί τη φωνητική γραφή της ουγγρικής λέξεως για νούγιες αυγού· ii) τη λέξη «kaba», που σημαίνει «καφές» στα σερβικά και στα ουκρανικά και iii) τη λέξη «Otokoyama», μια ονομασία γένους για το ποτό σακέ στην Ιαπωνία: βλ. τις υποθέσεις που παρατέθηκαν στην υποσημείωση 38 του ενημερωτικού εγγράφου της WIPO, προπαρατεθέντος στην υποσημείωση 25.

56. Ως εκ τούτου, φρονώ ότι το αν ένα σήμα μπορεί να καταχωρισθεί εγκύρως εντός του κράτους μέλους Α για συγκεκριμένο προϊόν, εφόσον συνίσταται σε λέξη που δηλώνει ή περιγράφει το προϊόν στη γλώσσα του κράτους Β, εξαρτάται από το αν μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι σημαντικό μέρος των εμπόρων και των καταναλωτών του προϊόντος αυτού στο κράτος μέλος Α κατανοεί την έννοια της λέξεως. Τούτο αποτελεί πραγματικό ζήτημα το οποίο πρέπει να επιλύει σε έκαστη περίπτωση η αρμόδια αρχή.

57. Η καταχώριση ενός τέτοιου σήματος, σε περιπτώσεις στις οποίες μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι σημαντικό μέρος των εμπόρων και των καταναλωτών του οικείου προϊόντος κατανοεί την έννοια της λέξεως που χρησιμοποιείται, θα αντέβαινε κατά τη γνώμη μου στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας περί σημάτων όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο.

58. Ωστόσο, θα ήθελα να τονίσω ότι στην υπό κρίση υπόθεση δεν υπάρχει κανένα στοιχείο στα κατατεθέντα ενώπιον του Δικαστηρίου έγγραφα από το οποίο να προκύπτει ότι, κατ' αποτέλεσμα, η καταχώριση του σήματος MATRATZEN από τις ισπανικές αρχές αντέβαινε στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ'. Η άποψη αυτή συμβιβάζεται με τη διαπίστωση του Πρωτοδικείου, κατά την ενώπιόν του διαδικασία, ότι «η δικογραφία δεν περιέχει κανένα στοιχείο βάσει του οποίου να μπορεί να αποδειχθεί ότι σημαντικό μέρος του ενδιαφερομένου κοινού έχει επαρκείς γνώσεις γερμανικών ώστε να κατανοεί την έννοια [της λέξεως Matratzen]» [30], μολονότι βεβαίως τούτο αποτελεί εν τέλει ζήτημα που εναπόκειται στην κρίση του εθνικού δικαστηρίου.

Περιορισμός των εισαγωγών

59. Μολονότι τα ανωτέρω δίδουν απάντηση στο υποβληθέν από το εθνικό δικαστήριο ερώτημα, όπως διατυπώθηκε, από τα περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως και από τη διάταξη περί παραπομπής καθίσταται σαφές ότι στην κύρια δίκη ανακύπτει επίσης το συναφές ζήτημα αν ο δικαιούχος σήματος όπως το περιγραφέν μπορεί, υπό την προϋπόθεση ότι διαπιστώνεται ότι αυτό έχει εγκύρως καταχωρισθεί, να το χρησιμοποιήσει για να εμποδίσει τις εισαγωγές των προϊόντων που το εν λόγω σήμα δηλώνει ή περιγράφει. Επιπλέον η Matratzen Concord, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή διατύπωσαν ισχυρισμούς επί του ζητήματος αυτού, το οποίο θα εξετάσω τώρα.

60. Πρώτον, το δικαίωμα του δικαιούχου ενός σήματος να εμποδίζει τους τρίτους να χρησιμοποιούν ένα όμοιο ή πανομοιότυπο σημείο για όμοια ή πανομοιότυπα προϊόντα απορρέει από το άρθρο 5, παράγραφος 1, της οδηγίας περί σημάτων. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η άσκηση του δικαιώματος αυτού

30 — Σκέψη 38.

πρέπει να επιφυλάσσεται για τις περιπτώσεις στις οποίες η χρήση του σημείου από τρίτον προσβάλλει ή μπορεί να προσβάλλει τις λειτουργίες του σήματος και ιδίως την ουσιώδη λειτουργία του που είναι να εγγυάται στους καταναλωτές την προέλευση του προϊόντος [31]. Όπως παρατηρεί η Επιτροπή, η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει στον δικαιούχο σήματος να εμποδίζει τους τρίτους να χρησιμοποιούν ένα όμοιο ή πανομοιότυπο σημείο, οσάκις το σημείο χρησιμοποιείται κατά τρόπο διαφορετικό και όχι για να διακρίνει την επιχείρηση από την οποία προέρχονται τα προϊόντα, οπότε δεν υπάρχει κίνδυνος να θεωρήσουν οι καταναλωτές ότι το σημείο αυτό αποτελεί σήμα [32]. Επομένως, ο δικαιούχος σήματος δεν μπορεί να επικαλεσθεί το βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, δικαίωμά του προκειμένου να εμποδίσει έναν τρίτο να αναφέρεται στο σήμα για αμιγώς περιγραφικούς σκοπούς, οσάκις η αναφορά δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως δηλώνουσα την καταγωγή του προϊόντος [33].

61. Δεύτερον, ακόμη και αν ο δικαιούχος σήματος μπορεί βασίμως να επικαλεσθεί το δικαίωμα που έχει βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 1, της οδηγίας, εν πάση περιπτώσει το εν λόγω δικαίωμα δεν του επιτρέπει, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας αυτής, να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές ενδείξεις, μεταξύ άλλων, περί το «είδος», την «ποιότητα», ή «άλλα χαρακτηριστικά» των οικείων προϊόντων, υπό την προϋπόθεση ότι ο τρίτος τα χρησιμοποιεί σύμφωνα «με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο».

62. Το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 6 «σκοπεί [...] να συμβιβάσει τα θεμελιώδη συμφέροντα της προστασίας των δικαιωμάτων επί του σήματος και εκείνα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων [...] εντός της κοινής αγοράς, τούτο δε κατά τρόπον ώστε να μπορεί το δικαίωμα επί του σήματος να επιτελεί τη λειτουργία του ως ουσιώδες στοιχείο του συστήματος ανόθευτου ανταγωνισμού, στη δημιουργία και τη διατήρηση του οποίου αποβλέπει η Συνθήκη» [34].

63. Θα ήθελα να προσθέσω ότι επιβάλλεται, κατά την άποψή μου, τα εθνικά δικαστήρια να διασφαλίζουν τόσον ότι δεν γίνεται κατάχρηση του άρθρου 5, παράγραφος 1, από τους δικαιούχους σημάτων όσο και ότι μπορεί να γίνεται προσήκουσα επίκληση του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', από τους τρίτους.

64. Επομένως, ακόμη και αν υποτεθεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση το σήμα MATRATZEN καταχωρίσθηκε εγκύρως στην Ισπανία, ο δικαιούχος του δεν δικαιούται να εμποδίζει τη χρήση της λέξεως Matratzen εντός πλαισίου το οποίο είτε δεν εμπίπτει στο άρθρο 5, παράγραφος 1, είτε εμπίπτει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', όπως, επί παραδείγματι σε έναν κατάλογο γραμμένο στα γερμανικά, προκειμένου να γίνει αναφορά σε στρώματα.

31 — Απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 2002, C-206/01, Arsenal Football Club (Συλλογή 2002, σ. I-10273, σκέψη 51).

32 — Απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2004, C-245/02, Anheuser-Busch (Συλλογή 2004, σ. I-10989, σκέψη 60).

33 — Αποφάσεις της 14ης Μαΐου 2002, C-2/00, Hölterhoff (Συλλογή 2002, σ. I-4187, σκέψη 16), και Arsenal, προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 54.

34 — Απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 1999, C-63/97, BMW (Συλλογή 1999, σ. I-905, σκέψη 62).

Πρόταση

65. Ως εκ τούτου, δίδω στο υποβληθέν από την Audiencia Provincial de Barcelona ερώτημα την ακόλουθη απάντηση:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της πρώτης οδηγίας 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, έχει την έννοια ότι σήμα το οποίο συνίσταται αποκλειστικά σε λέξη ή λέξεις που δηλώνουν το καλυπτόμενο από το σήμα αυτό προϊόν ή περιγράφουν το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση ή άλλα χαρακτηριστικά του προϊόντος στη γλώσσα ενός κράτους μέλους δεν μπορεί να καταχωρισθεί ως σήμα εντός άλλου κράτους μέλους, εφόσον μπορεί ευλόγως να αναμένεται ότι σημαντικό ποσοστό των εμπόρων και των καταναλωτών του προϊόντος αυτού αντιλαμβάνονται την έννοια της λέξεως ή των λέξεων.